

Dny volna a zábava: Oddech a volný čas (2)

Sváteční dny jsou příležitostí k odpočinku. Nicméně pro křesťany je to také příležitost užívat si rodiny, vychovávat děti a stýkat se ve větším klidu s Bohem.

12.05.2012

A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo [1]. V jednotě života člověka se práce a

volný čas nesmí oddělovat; proto je nutné, abychom se pustili do „**apoštolátu zábavy**“ [2], což je v protikladu s tendencí chápat zábavu jako pouhé odreagování se [3], i za cenu narušení jednoty člověka.

ODPOČINEK BOHA

Volný čas je zejména doba svátečních dnů: přeruší se monotónnost všedního dne, protože se slaví události, jež jsou významné nebo důležité pro skupinu lidí, ať už je to rodina nebo národ. V židovsko-křesťanské tradici má svátek význam náboženský, který je spojen s radostným odpočinkem Boha. Protože jakmile bylo stvoření dokončeno, **požehnal a posvětil Bůh sedmý den**. Takřka by se dalo říci, že Bůh své dílo obdivuje, zvláště velikost tvora -člověka-, kterého povolal ke společenství s Ním. Posvěcením soboty, tj. „stvořením“ svátečního dne chtěl, aby celé lidstvo

mělo účast na jeho dobrotivém pohledu na svět. Proto do určité míry „tento den Božího odpočinutí dává smysl času“[4]: a to jakékoliv době, práci i odpočinku. Vždyť **Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré** .[5]

Pro křesťana je kromě toho neděle dnem Páně, dies Christi[6]. Je to **Hospodinův den odpočinku ve všech vašich sídlištích** [7]. Každou neděli si v liturgii církve připomínáme a slavíme vzkříšení Krista, nové stvoření, spásu lidského rodu, osvobození světa, jeho konečný cíl. I když novost křesťanství je příčinou, že pominuly „zvyky židovského Sabatu, a byly překonány 'naplněním', které přinesla neděle, důvody, které podkládaly svěcení 'dne Páně' – zapsané slavnostně v Desateru přikázání – zůstávají v platnosti i když je třeba je znovu vyložit ve světle theologie a spirituality neděle“[8]. Sám Ježíš

Kristus, **Pán nad sobotou** [9], vysvětluje autentický smysl sobotního odpočinku, když ho orientuje „k osvobozujícímu charakteru sabatového přikázání a pečlivě přitom chrání práva Boha a práva člověka“[10].

V tomto světle odhaluje neděle novost světa, novost nového stvoření v Kristu. Určitým způsobem je každý čas už časem svátečním, protože to je čas Boha a pro Boha. V lidské existenci se spojuje práce i volný čas. A obě tyto složky v sobě zahrnují povolání ke kontemplaci a k modlitbě. Bůh nám poskytuje čas, abychom se bavili s Ním, abychom spolu s Ním odpočívali i pracovali[11], obdivovali jeho krásu i krásu jeho díla.

Jedno z výchovného poslání rodičů spočívá v tom, aby ukázali svým dětem, jakým darem tyto svátky jsou. Je třeba vynaložit určité úsilí, když

organizujeme nedělní program - nebo jakýkoliv odpočinek -, aby Bůh nakonec nepůsobil jako něco cizího nebo otravného, s čím přicházíme na poslední chvíli. Když děti vidí, že s předstihem pamatujeme na to, jak a kdy se účastníme na mši svaté nebo na svátostech, s přirozeností pochopí, že „volný čas je prázdný, pokud do něho není zapojen Bůh[12]“.

Benedikt XVI. dává tuto skvostnou radu: „Milí přátelé! Někdy může být zpočátku nepříjemné naplánovat si na neděli svatou mši. Ale když se budete snažit, zjistíte později, že právě toto dává smysl volnému času. Nenechejte se odradit od účasti na nedělní eucharistii a pomozte i druhým, aby objevili tuto skutečnost.“[13]

Proto křesťan, který chce žít evangelium, plánuje svůj víkend tak, že na první místo dává svatou mši. Organizuje si předem své cesty - zvláště pokud jsou dlouhé - tak, aby

se mohl účastnit eucharistické oběti v neděli nebo v nařízené svátky. Vyplývá z toho, že „pastýři mají odpovídající povinnost poskytnout každému reálnou možnost naplnit nařízení. Ustanovení církevního práva míří tímto směrem, například možností danou kněžím, aby po schválení diecézním biskupem, slavili o nedělích a svátcích více než jednu mši, slavením večerních mší a ustanovením, že povinnost může být splněna počínaje sobotním večerem od doby prvních nedělních nešpor.“[14]

ČAS CTNOSTÍ

Už jsme mluvili o významu volného času na utváření osobnosti dětí. Hry, výlety nebo sport nejsou pouze podstatnou částí života mladých, nýbrž rodiče mohou skrze tyto aktivity lépe své děti poznávat a předávat jim touhu učit se a dávat se druhým. Tyto touhy se konkretizují v

činnostech a přetvářejí se ve zvyky, které klasici nazývají ctnostmi. Tak přestává být volný čas „časem na banální věci“ a proměňuje se v čas kvalitativní, kreativní. Stručně řečeno, proměňuje se ve vzácné okamžiky, kdy děti na sebe berou nebo přijímají za vlastní svobodu.

Na druhé straně, aby se děti při zábavě formovaly, musí se jim nabízet aktivity, které je přitahují a které respektují jejich stav. Čím více se rodina na těchto šťastných okamžicích podílí, tím větší základ položí do budoucna a odvrátí tak případné zábavy dětem škodící: období strávené s rodiči v dětství, ve kterém zakusily radost dávání i přijímání a štědrosti, zůstávají v mysli navždy a děti ochrání, až se budou muset vyrovnávat s falešnými lákadly, které od Boha vzdalují.

Naopak pokud rodiče chápou prázdniny a volný čas jako pouhou

příležitost odreagování se nebo vyžití se, mohou nakonec opominout hlavní aspekt výchovy. Nejedná se o to, aby se dětem „předal“ pohled na volný čas jako „pouhé vykonávání užitečných věcí“ v tom smyslu, že je užitečné studovat nějaký předmět nebo se učit cizímu jazyku nebo chodit na kurz plavání nebo se učit hře na klavír (činnosti, které se v podstatě mnoho neliší od výuky, kterou poskytuje většina škol). Ale jde o to, aby se toto období využívalo vyváženým způsobem. Volný čas potom vytváří příznivé podmínky pro rozvoj jednoty života: u dětí se podporuje pevnost charakteru, pomocí kterého se zvládá vlastní svoboda, děti žijí víru opravdově a učí se žít s druhými a usilují o co nejdokonalejší život.

Velkým nepřítelem na tomto poli je „zabíjení času“, protože **když nějaký křesťan promarňuje svůj čas na zemi, dostává se do nebezpečí, že**

promarní i své nebe [15]. Jedná tak ten, kdo se **pro své sobectví uchýlí do ústraní, skryje se, nedělá si s ničím starosti** [16]. Kdo v této chvíli hledá nespořádaně sám sebe, aniž by dbal na Boha nebo druhé.

Vychovávat ve volném čase a pro volný čas je povinností rodičů. Oni jsou vždy - i když nevědomě - vzorem, který má největší vliv na formaci jejich dětí. A jako vychovatelé nemohou budít dojem, že se nudí nebo odpočívají, aniž by něco dělali. Jejich odpočinek musí být nějakým způsobem otevřený pro čas strávený s Bohem, pro službu ostatním. Děti musí pochopit, že zábava může být **zdrojem rozptýlení v činnostech**, které vyžadují méně úsilí[17]. Když se učí novým věcem, pěstuje se přátelství, zlepšuje se rodinný život.

ZÁBAVA MLADÝCH LIDÍ

Mnozí rodiče, částečně důvodně, se obávají vlivu prostředí, které v konzumních společnostech nabízí zhoubná a povrchní rozptýlení. Základní problém je všeobecný: mladí chtějí být šťastní, ale ne vždy vědí jak. Často ani nevědí v čem spočívá štěstí, protože nikdo jim to přesvědčivě nevysvětlil nebo ho ani nikdy nezakusili.

Pro většinu se otázka štěstí redukuje na dobře placenou práci, těšit se dobrému zdraví a žít v rodině, kde je člověk milován a na kterou se může spolehnout. I když mladí někdy trochu rebelují, obvykle přiznávají, že musí ve studiu prospívat, neboť chápou, že jejich budoucnost z velké části závisí na tom, co se ve škole naučí.

Toto vše neodporuje úsilí domáhat se své vlastní autonomie, když si organizují svůj volný čas. Někdy se dávají na cestu, kterou nabízí

zábavní průmysl, jež často prosazuje zábavu ztěžující nebo zabraňující růstu některých ctností, např. zdrženlivosti. Ale nakonec dezorientace mladých se neliší od té, kterou trpí i mnozí dospělí: pletou si štěstí, jež je výsledkem spořádaného života, s pofidérním pocitem pseudo-radosti.

Tyto opravdové úchytky nemohou být důvodem, že zapomeneme, že **všichni jsme se nějak stavěli proti starším, když jsme nezávisle začali formovat své postoje** [18]. Je to část normálního procesu vyžívání. Jen uvažme, že na otázku, jak se baví, bude pro ně vždy důležitější „s kým“, než „jak“: chtějí být se svými vrstevníky a mimo domov, tj. bez rodiny a dospělých. Vlastně největší vyžití spočívá v tom, že jdou se svými přáteli poslouchat hudbu. Dokonce se stává, jak je tomu v některých společnostech, kde samotná spotřeba je formou zábavy a shání se zbytečné

věci (šaty, mobily, technické přístroje, videohry atd.), že je to jen prostředek, jak být s přáteli.

Je proto důležité podporovat ty formy zábavy, které berou v potaz dispozice člověka, tj. jeho touhu po štěstí, jež je přítomná ve všech lidech: rodiče musí dostát tomuto úkolu tak, že budou s pomocí ostatních rodin podporovat vhodná místa, kde děti budou moci ve svém volném čase lidsky i duchovně zrát. Jedná se v konečném důsledku o podporu zábavy a zájmů, které posilují smysl pro přátelství, pro odpovědnost v péči nebo podpoře lidí, na kterým jim záleží. **Mladí byli vždy plni nadšení pro velké věci, pro vznešené ideály, pro všechno to, co je autentické** [19]. Rodiče mohou a musí počítat s touto skutečností: věnovat dětem čas, mluvit s nimi, být jim už od malička příkladem v radosti, skromnosti i oběti. Protože vychovávat

neznamená jim vnucovat určité chování, ale odhalovat jim nadpřirozené a lidské pohnutky pro určitý způsob chování. Zkrátka: měli by respektovat jejich svobodu, protože pravá výchova se neobejde bez osobní odpovědnosti, ani bez odpovědnosti bez svobody[20].

J. M. Martín a M. Díez

[1] Gn 2, 3

[2] Cesta, n. 975

[3] Cfr. Jan Pavel II., Poselství k XIX. Světovému dni sociální komunikace, 19. 5. 1985, n. 4

[4] Jan Pavel II., Apoštolská exhortace Dies Domini, 31. 5. 1998, n. 60

[5] Gn 1, 31

[6] Cfr. Jan Pavel II., Apoštolská exhortace Dies Domini, 31. 5. 1998, nn. 18ss

[7] Lv 23, 3

[8] Jan Pavel II., Apoštolská exhortace Dies Domini, 31. 5. 1998, n. 62

[9] Mk 2, 28

[10] Jan Pavel II., Apoštolská exhortace Dies Domini, 31. 5.1998, n. 63

[11] Cfr. Jn 5, 17

[12] Benedikt XVI., Homilie na pláni Marienfeld, 21. 8. 2005

[13] Benedikt XVI., Homilie na pláni Marienfeld, 21. 8. 2005

[14] Jan Pavel II., Apoštolská exhortace Dies Domini, 31. 5. 1998, n. 49

[15] Boží přátelé, n. 46

[16] Boží přátelé, n. 46

[17] Cesta, n. 357

[18] Rozhovory, n. 100

[19] Rozhovory, n. 101

[20] Jít s Kristem, n. 27

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/dny-
volna-a-zabava-oddech-a-volny-cas-2/](https://opusdei.org/cs-cz/article/dny-volna-a-zabava-oddech-a-volny-cas-2/)
(28.03.2025)